

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Évesre 12 korona, félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk

Inog az orosz lélek is.

A „minden oroszok cárijának” birodalmában hetmérföldes csizmákkal száguldanak előre diadalmas seregeink s minden lépéssel közelebb jutnak a teljes diadalhoz, a végső leszámolóshoz s egyben az orosz erkölcsi ellenállás megsemmisüléséhez. Mert ma már nemcsak az orosz hadsereg, hanem a orosz lélek is recseg, ropog, hajladzik.

Akik ennek a hatalmas drámának idegrázó jeleneteit, mondjuk a goriceai áttöréstől kezdve, figyelemmel kísérték s nyomon követték győzelmi felvonulásunknak minden egyes stációját, nem fojthattak el bizonyos önkéntelenül felmerülő gondolatokat, amelyek igyekeztek magyarázatot keresni a nagy összeomlás megértéséhez. Az általános konklúziók többnyire megegyeztek abban, hogy a szakadatlan orosz vereségeket elsősorban a municióhiány okozza.

Az orosz ipar sokkal primitívebb, hogyszem az utánpótlásokat fedezni tudná, az antánt és Amerika szállítmányai pedig míg Wladivostokot át megerkeznek, egy sikeres delenziva felvételre sem elegendők. Ez az általános nézet, így érvelnek bizonyos katonai szakértők is, anélkül, hogy pozitív adatok allanának rendelkezésükre.

A tenyek és a harctéri jelenségek mindenesetre egészen más képet mutatnak. A helyzet az, hogy a visszavonuló és megvert orosz seregek mindenütt a legvehemens ellenállást fejtik ki, amire a jelzett nagy municióhiány mellett bizonyára képtelenek volnának. Harcolni töltetlen ágyúkkal és legyverekkel nem lehet, már pedig az oroszok ugyancsak visszaölelnek s egyáltalán nem úgy viselkednek, mintha a patronokat olvasniok kellene. Ezt olyan emberek mondták, akik a legutóbbi napok heroikus küzdelmeiben is résztvettek s egyenesen megcáfolták a municióhiányról szóló legendát.

S mégis verjük, csépeljük már harmadik hónapja a nagy területen levő orosz sereget s közeledünk a döntéshez. Mi történt tehát? Bekövetkezett az, amit Kuropatkin már az orosz-japán háborúban a türelem hiányának mondotta, az orosz hadsereg elvesztette a lelket, szellemében megtört, röviden: az orosz katonának

elfogyott az erkölcsi municiója. Ivanovics Iván már nem tud harcolni, a harci kedve lustát vált, elomlott, urrá lett rajta a mi morális fölnyünk, nagy kulturális fensőbbégünk.

Ime, amit a múlt évben Hindenburg mondott; akinek tovább bírjak az idegei Valóban ez afféle erkölcsi kiéheztetés volt, de el kell ismerni, teljes sikerrel járt. A „minden oroszok cárijának” népe, mely tízenegy hosszú, keserves hónapon át tepsedt a lövészárkokban, kimerült, elernyedt s most megy, fut a szive után hazra, a szarmata síkság misztikus melysége felé.

A közegészségügyi szolgálatában.

Szombat délután a varmegyeháza tanácsstermében közös értekezletre gyűlt egybe a varmegye és a város közegészségügyi bizottsága. A gyűlésen jelen voltak a társaságom minden tagját képviseltek, de a cél közös volt: Satorajau helyi város közegészségügyi állapotának biztosítása. E részben emelte ki a varmegye főispánja, — s ennek érdeme az értekezlet szervezése — miszerint minden a dozatot meg kell hozni, hogy itt jarvanyban egy ember se pusztuljon el.

A háború nem csupán a harctéren folyik, de itthon is. Ha a jarvany a fejet felelti, úgy az tevékenyebb, mint az ellenség ágyúai és gépfegyverek. Az utókor halálai fog megemlékezni a közélet vezéreinek ana tevékenységéről, amely az inség és jarvany meggátására irányult.

As ülés lefolyása mindvégig tartalmas volt, magas színvonalu vitává. Az eméklő főispán ismertette a jelenlegi helyzetet, bemutatva a katonai hatóság atirátát, amelyben a manyos közegészségügyi állapotok fátasz tárgyava tetettek, különösen a Ronyva kitisztítását és a Vörös-Ökör rendezőhatározatát kerve. Majd ajajentette a főispán, hogy szíven visen Ujhely város érdekeit és minden a dozatot támogatni fog, amelyet a város közönsége Ujhely közegészségügyének érdekében megajani és csak sajnya, hogy a csatornázás ügyében ez értekezlet nem határozhat a város anyagi ügyei miatt.

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után az általános vitát Köcsz Gyula városi főmérnök nyitotta meg, aki műszaki szempontból a t fejtegette, hogy csupán a Ronyva kitisztítása nem vezetne eredményre, mert a pataknek esése nem lévén, rövid idő alatt újból a

régi állapot állna elő. Dr. Szepesi Arnold városi főorvos a város közegészségügyi állapotot védő bizottság kijelentette, hogy a maga hatiskörében mindenkor és mind nt megtett és buzgalmának legfényesebb bizonyítéka, hogy az öszi jarvany alatt városunkban csak egy egynépusztult el kolerában. Miután a katonai hatóság képviselőitben megjelent tőrzsorvos a katonaság óhaját ezuttal is kifejtette, Dr. Chudovszky Moricz közkörházi igazgató főorvos esetelte azon állapotokat, amelyek minden higiéniai nékülülöznek. Különösen erőlyes szavakkal ostorozta a szállodákat, kávéházakat és vendéglőket, amelyekről az itt megfordult idegenek csak a megbotránkozás hangjára szólnak. A szállodákban a fergek hemzsegek, az ágyak emült a vendégek után nem mindig változtatják, a vendégőben nincs mosdó, evőeszközök, poharak piszkosak, amiről ő személyesen is meggyőződött. Az után sz kézen átmenő siteményeket és cukrot árulnak. Ha eddig nem is volt kolera, azt már mondhatja, hogy a tuberkulozis 25 százalékban uralkodik városunkban. Kifogásolja az öntözés hiányát és megállapítja, hogy mióta a szeméthordást a város kezeli, sokkal botrányosabbak az állapotok, mint azelőtt. Indítványozta meg a szigorubb hatósági ellenőrzést és a piacok centralizálását, mert a 8 helyen való piszkítás és a heti vásárok utáni tisztogatás közegészségügyiellenes, de költséges is.

Mártha főmérnök is azt bizonyította, hogy a vízművek igenis megfelelő teljesítőképességűek arra, hogy a várost öntözni is lehessen Dr. Horvay B. Ia pediglen a fertőtlenítés módozatait ismertette. Dr. Ligeti József azt fejtette, hogy a városi közegészségügyi bizottság mindent megtett eddig is a közegészségügy érdekében, hogy a kivétel már nem történt meg, az rem a bizottság hibája. Több ügyben fevilágosítást nyújtott felszólalásban Dötus Gyula alispán és Dr. Löcherer varmegyei főorvos. Székely Elek polgármester pediglen ígéretet tett arra, hogy a tett javaslatokat végre fogja hajtani.

Megígerte, hogy dr. Chudovszky indítványához híven a szállodákat, vendéglőket és kávéházakat szigoru ellenőrzés alá veszi. Rendel Budapesttől egy csak erre a célra szolgáló dezinficiáló egyént, lovakat vesz, hogy a városi fuvarokat gyaparsítsa, a vasúthoz vezető utat, mihelyt az anyag megérkezik, kiközvetíti, a képviselőtestülethez sürögő indítványt terjeszt be a piacok centralizálása tárgyában, a Vörös-Ökört a forgalmától elzáratta, a

Meczner Gyula utcában lévő állást megszünteti, az utcai árusítást rendszabályozói fogja, az utcaseprést éjjel, vagy hajnalban fogja végeztetni, végül a Ronyva-meder kitzitását a rendelkezésre boosítandó foglyokkal még tél előtt elintézteti.

Nagy érdeklődéssel tekintünk a jövő elé, hogy az ígéretekből mi lesz megvalósítva. Ily nagy időkben, ily fontos ügyeknél csakugyan nincs a gara ostodó takarékoságuak helye, mert igen helyesen jegyezte meg úgy Mailáth gróf, mint Meczner Gyula főispán, hogy az emberi élet megér 1—2% pótdótt.

A legelső helyen kellett volna említeni, a minden szépért, jóért lelkesedő Mailáth grótot, ki óriási e foglaltsága dacára megjelent az értekezleten és készséggel ajánlotta fel szolgálatkészségét, mert ő, amint ki is jelentette, minden tőle telhető megtesz Ujhely jólétéért. A nemeslelkű gróf felajánlotta közbenjárását a hadifoglyok elnyerése irányában, akikkel azután a Ronyva szabályozást, és a többi szükséges dolgokat el lehet végeztetni. Ily rendkívüli időkben szerinte a törvényes formákat mellőzni lehet, hogy így a minket emínter érdekű közmunkát még az ő sz folyamán elvégeztetni lehessen.

Hálás köszönettel fogadta az egész értekezlet gróf Mailáth leendő interveniálását, aki egyébként nagy érdeklődéssel kísérte a felszöre került ügyek tárgyalását és szinte lelkesítőleg hatott többszöri felszólalása annál inkább, mert mindenki a tettek emberét is látja benne, aki nagy buzgalommal fogja az általa megígért ügyeket elintézni.

A gyűlés végén Meczner Gyula főispán újból csoportosította a felmerült indítványokat, amelyek egyhangulag elfogadattak, mire a 3 óras értekezlet véget ért.

K. Ö.

Szevelek a lövészárkokból.

Egyszerű, közvetlen írásai jutottak hozzánk egy kereskedő szíveségből az ujhelyi 10. honvéd gyalogezred egyik hadapródjának, aki résztvesz a dicső galiciai és lengyelországi harcokban. A levél írója: Braun Ernő tartalékos hadapród, a kinek minden írásából a hazájáért, harcoló ember lelkesedése és kötelességtudása sugárzik ki.

1915. június 29.

Nemsokára egy hónapja lesz, hogy Galícia homokos, erdős vidékét járóm. — Sok fáradozáson mentünk keresztül, harc majdnem minden nap van. Meg is van az ered-

ménye, amit az a körülmény bizonyít, hogy ma már csak puskalövésnyire vagyunk a határtól. Péter-Pál napja van, itt fekszik egy nagy erdőben beásva. — Az egész környéken (Bela) esend van, a bakák ünnepi hangulatban vannak, mindenki hazagondol; oda, ahova a béke, nyugalom egyetértés honol ahol az embernek nem kell minden pillanatban riadóra gondolnia.

Ma délután 3 óra 10 perckor katonaszeneső mellett, a mi dicső első századunk, élén a 39. „Erdő”-hadosztálynak, lépte az orosz határt. El sem tudja képzelni, aki nem volt ott, milyen lélekemelő pillanat volt az, amikor a határdomboknál megállva, elénekeltük a „Hymnus”-t, azután pedig a Rákóczi-induló és a Wacht am Rhein hangjai mellett elindultunk.

Oroszország, 1915. VII—3.

A nagy frontáttréssel nem egészen úgy vagyunk, mint ahogyan maga gondolja. Az egyes ember csak azt tudja, hogy mikor volt harcban, az eredményt azonban vagy az újságiból, vagy Mackensen hadseregeparancsából tudja meg. A tegnapi napról nézve igen változatos volt. Századunk este 11 órakor elment járőrbe. — Egész éjjel bujtuk az erdőket. Útközben betértünk Lyubomirszky malicadii kastélyába. A század a rokkoló szalonban pihent, én pedig zongoráztam. Később löhátón át akartam menni egy moosáron. A kedves paripa, a hőségre való tekintettel és lovasára való tekintet nélkül, lefeküdt szépen a vízbe. — Nem fultam bele a mosárba, csak ruháimot megfürdtem. Ez is a háborúhoz tartozik. Hangulatom kitűnő, szavavirág állandóan van a székálmánál.

Lövésárók, 1915 július 4.

Még csak reggel fel 3 óra van. Maguk még nyugodtan pihannek, nekünk pedig rendkívül zajos éjjelünk volt. Nem nagyon sűrűn jár a golyó, éppen ezért találok alkalmasnak a mai hajnal a levelezésre, pedig bizony jobb lenne a fedezék meg kibővíteni, mert nemcsak a nehéz gránát is elkéri látogatását. — Ismét nehezebb a harc, nagyobb a fáradozás, majdnem teljesen elvész az éjjeli nyugvás. Tappon vagyunk állandóan, fokozottabb módon működik a szem és fül. Tegnap kénytelenek voltunk egy kis erdőt kiirtani, hogy beáshassuk magunkat. Estére el is készültünk. Ejjelőkor rettenetes puskázás. Felszerelünk, elhagyjuk a keserűen megégett árkot és elvonunk egy helyre, ahol az orosz támad. Rohamra is jött a hosszú, rozsdás szuronyokkal, de a mi tüzelésünk oly heves volt, hogy a támadók 80 százaléka itt fekszik holtan állásuk előtt.

Oroszország, 1915. VII—5.

Egy mély fedezékben ük tisztiszolgálatom, nem sokat törődve az a 18 darab gránáttal és számotlan shrapnellal, mely egy órán belül lakásom körül vágódott le. Speciell az én szakasom egy nagyon exponált és kellemetlen helyen van. 2000 lépésnyi távolságban szabad szemmel is jól látható az

orosz állás, mely előtt 4 soros drótsörény van. Nem kell azért megijedni, mert egyelőre mi is erősítjük vonalunkat, ha azonban támadásra kerül a sor, a német nehéz kocsik előbb úgy megdögzözzék a muszikát, hogy a szokásos pőban (fegyver és sapka nélkül, emelt karokkal) fognak bennünket fogadni. Mieött elmennek a fogolytáborba, bakáink előbb jól hátba vágják őket az ásóval, azután pedig cigarettát és kenyeret adnak nekik utravalóul. A magyar nem kegyetlen, hanem jószívű.

Nagyon is tudatában vagyunk annak, hogy mi a mindnyájunk sorsán javítani fogunk és éppen ez a tudat biztat minden embert arra, hogy a legjobb tudása és tehetsége szerint működjön közre ezen a nagy ügyben. Ez mindaddig meg is történt. Látszik az eredményeken, látszik a beosztásunkon. A mi hadosztályunk az egyedüli hadosztály, amely a győzelmes Mackensen hadseregben működik. Eredésünk 2 nap előtt kapta meg a Lipótrend lovagkeresztjét. Meg is dolgoztuk. Hiszen nem oly végtelenül rossz itt az élet, ahogy maguk képzelik. Mindennap más. Tamadással, golyózáporban és tüzéségi tűzben való előnyomulásnál bizony nagyon imogizád az ember...

HIREK.

— **Kinevezések a pénzügyi hivatalnál.** Teljeszky János dr. pénzügyminiszter körrendeletet intézett a pénzügyi hatóságok és hivatalok főnökeihez, amelyekben közli, hogy a minisztertanács július 6-án tartott ülésében elhatározta a február 21-től folyó hó végéig elhalasztás vagy nyugdíjazás folytan ne üresedett tisztviselői, altiszti és szolgai állások betöltését. A körrendelet megemlíti, hogy a megüresedett állásokra a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonott állami tisztviselők, a tisztviselők, altisztek és szolgák is kinevezhetők, ha a rangfokozat szerint sorra kerülnek. A kinevezések augusztus hó végéig vagy szeptember első felére várhatók.

— **Szülők figyelmébe.** A polgármester értesíti a város közönségét, hogy a Kertész Ödön igazgatása alatt álló polgári fiúiskoláján az 1915/16. tanévben 14 egész és 29 félórás díjmentes hely kerül betöltés alá. Mindazokat, akik ezen kedvezményben részesülni óhajtanak, szívből szívesen fizesseik kérvényüket a polgármesterhez júli. évi augusztus hó 5 nyúltsak be.

Meghívó.

A sátoralajuhelyi uszoda egyesület tagjait meghívja a **f. évi augusztus hó 1-én** a vármegyháza nagytermében tartandó közgyűlésre.

Tárgy:

1. Az uszodaépület leégésének bejelentése, a kár megállapítása, a meglévő rész eladása iránti határozathozatal.
2. Uszoda felépítése iránti határozathozatal.

A sátoralajuhelyi uszoda egyesület.

Nyomatott Landesmann Miksa és Társa könyvnyomdájában Sátoralajuhely.

Mai távirataink.

A miniszterelnökség sajtóosztályának hivatalos közlése.

Győzelem Sokal mellett.

*
Az olaszok újabb kudarcai.

Budapest, jul. 26.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

Orosz hadszíntér:

Sokaltól délre csapataink a Bug keleti partján egy hídfőnkre nézve értékes támaszpontot foglaltak el, mely alkalommal 1100 fogoly és 2 géppuska jutott kezünkre. Grubieszowtól északnyugatra német erők újból tért nyertek. Az arcvonal többi részén nem állott be a helyzetben változás.

Olasz hadszíntér:

A doberdói fensik széle körül folyó harc tegnap újból feléledt. Az olaszok az egész arcvonalon éjjel-nappal szakadatlanul a legnagyobb heveséssel támadtak, de az újabb erők és áldozatok igénybevétele is hiábavaló volt. Az ellenség csak átmenetileg ért el helyi sikereket; ma szürkületkor az eredeti állások kivétel nélkül újból a hős védők birtokában voltak.

A görzi hídfő ellen az ellenséges tüzéség ma délben ismét tömegtüzet indított. Krn vidékén tegnap délután egy ellenséges támadást kézi tusával és kőzáporral visszavertek. A visszavonult olaszok ágyutüzünkben súlyos veszteségeket szenvedtek. Egyik repülőnk Veronára bombákat dobott. A karintiai és tiroli arcvonalon nem történt jelentős esemény.

Höfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

Újabb nagy események az orosz harctéren.

Berlin, jul. 26.

A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik:

Keleti hadszíntér:

Njementől északra Below tábornok hadserege elérte Poswol és Poniewitz vidékét. Az ellenséget mindenütt visszavetettük, ahol még ellentállott. Több mint egyezer oroszot elfogtunk.

A Narew arcvonalon csapataink Osztrolenka felett is kikényszerítették az átkelést. Az Osztrolenka alatt elkezdett ellentálló ellenséget lassan a Bug felé szorítjuk vissza. Néhány ezer oroszot elfogtunk és több mint negyven géppuskát zsákmányoltunk.

Körülzáró csapataink közelebb húzódnak a novogeorgiewszki és varsói várcsoport északi és nyugati arcvonalához.

Délkeleti hadszíntér:

A vojlawice—hrubieszow vonalától északra német csapatok a legutóbbi napok harcaiban visszaszorították az ellenséget észak felé. Tegnap tizenegy tisztet és egyezer-négyszázötvenhét főnyi légénységet fogtunk el s tizenegy géppuskát zsákmányoltunk. Egyébként a Visztulától nyugatra és Mackensen tábornagy szövetséges hadseregeinél a helyzet változatlan.